

Voortgangsrapportage Provinciale Staten

Project: Programma Natuurpakket Westerschelde

Algemeen			
Periode	feb/mrt/apr 2020	Datum	26-05-2020
Status	Concept		

Korte omschrijving van het project	<p>Het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010.</p> <p>Het Programma Natuurpakket Westerschelde omvat volgende projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Hertogin Hedwigepolder (350 ha) b) Uitbreiding Zwin (22 ha) c) Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha) d) Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha) e) Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 7,7 miljoen en grondruilbank € 5,3 miljoen). f) Overige afspraken (grenspark, impuls Hulst, impuls Sluis, Sloe/Tractaatweg, monitoring) 		
Achtergrond			
Relevante besluiten	GS	<p>7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium.</p> <p>Ingekomen brieven van ministerie EZ/LNV van 26 januari 2013 en 14 november 2016 inzake wijziging convenant.</p> <p>Ingekomen brief van ministerie LNV van 11 januari 2018 inzake goedkeuring van het voorstel tot herijking.</p>	
	PS	<p>Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium</p> <p>Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde</p> <p>Informering 26 januari 2016 Voortgangsbrief NPW 2015</p>	

Betrokkenen	Akkoord		
Bestuurlijk opdrachtgever	mevr. Drs. A. Pijpelink		
Ambtelijk opdrachtgever	dhr. Drs. L.M.L.M. Prevaes		
Projectleider	dhr. J.P.P. Hinssen		
Voortgang algemeen	Zie bijlage (voortgang projecten Q1 2020.pdf)		
Voortgang projectfase	Perc gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	17-12-2004	30-01-2006
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	100	01-01-2008	31-10-2018
Vorbereidingsfase	97	01-01-2013	31-12-2022
Realisatiefase	18	01-01-2013	31-12-2022
Nazorgfase	5	14-10-2015	31-12-2025
Beheersaspecten	Status	Toelichting	

Geld		<p>Voor de uitvoering van NPW is door het Rijk in totaal € 155,7 mln. budget beschikbaar gesteld.</p> <p>Op 28 mei 2019 hebben GS ingestemd met de MJKR 2019 en is deze naar de minister verzonden ter instemming.</p> <p>Per 31 december 2019 is hiervan € 103,9 mln. uitgegeven. Op 20 maart jl. heeft de accountant een controleverklaring bij de financiële verantwoording over het jaar 2019 verstrekt. Hiermee resteert er een restant budget van € 51,75 miljoen voor de resterende uitvoerings- en nazorgperiode 2020-2025. De verwachting is dat het resterende budget voldoende is voor de realisatie van het programma.</p> <p>Vlaanderen en Nederland hebben afspraken gemaakt over de betaling van de grondkosten voor werken aangaande het Hedwigeproject. Nu de gronden in 2018 in eigendom van de Provincie zijn gekomen, heeft Vlaanderen eind december 2018 een eerste tranche betaald. Dit bedrag is conform de afspraken gebruikt ter dekking van de kosten van de realisatie van de N62 Sloe- en Tractaatweg. Een tweede tranche zal conform afspraken, na afronding van de schadeloosstelling, aan de Provincie worden betaald.</p>
		vorige status:
Organisatie		<p>Het NPW is een programma-aanpak die de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een specifieke afspraak met het Rijk, vastgelegd in een convenant. Binnen de Provincie Zeeland is een programmastructuur geformeerd die van voldoende omvang en kwaliteit is voor de uitvoering van de NPW-projecten. De feitelijke uitvoering van de NPW-projecten wordt in belangrijke mate met en door externe partners gedaan: het Zwin door het Vlaams agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en het Hedwigeproject door de Vlaamse Waterweg NV. De projecten Bath en Ossensisse door Rijkswaterstaat (Projectorganisatie Waterveiligheid). Het project Waterdunen voert de Provincie zelf uit.</p>
		vorige status:
Risico's		<p>Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten worden ieder kwartaal de risicoanalyses geactualiseerd op project- en</p>

programmaniveau. In verband met de start van de werkzaamheden van het Hedwigeproject zal er binnenkort een nieuw risicodossier voor de uitvoeringsfase worden gemaakt.

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State het Programma Aanpak Stikstof (PAS) verworpen. Vooralsnog heeft dit geen gevolgen voor verleende vergunningen in het kader van de Wet Natuurbescherming die reeds onherroepelijk zijn. Voor de projecten Hedwige, Bath, en Ossenis is dit het geval. In het Zimmermanproject is beroep ingesteld tegen de Wet natuurbescherming (Wnb) vergunning en de watervergunning. De realisatie van ten minste 600 ha estuariene natuur komt niet in het geding door deze uitspraak. De voorbereiding voor een wijziging van het Rijksinpassingsplan voor de Hedwigepolder ten behoeve van het recreatief medegebruik en Panoramaheuvell loopt. Op dit moment zijn de gevolgen hiervan n.a.v. de uitspraak van de Raad van State nog onduidelijk. Gezien de inhoud van de aanpassing (recreatieve ontwikkelingen) heeft dit geen effect voor de realisatiedoelstelling. Onderzocht moet ook worden of de uitspraak gevolgen heeft voor alternatieve projecten, zoals schorverjonging. De natuurvergunningen voor het Hedwigeproject verlopen eind 2020 deze zullen dit jaar daarom nog verlengd moeten worden.

Een ander risico zijn de PFAS. Dat leidt voor nog uit te voeren grondwerkzaamheden tot aanvullend onderzoek en kan mogelijke gevolgen hebben voor de realisatie. Hiertoe heeft voor de projecten Bath en Ossenis aanvullend bodemonderzoek plaatsgevonden. Op basis van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen belemmeringen zijn voor het realiseren van deze projecten.

Voor de realisatie van het Hedwigeproject is overleg gevoerd met de gemeente Hulst (landbodem) en Rijkswaterstaat (waterbodem). Zoals de resultaten er nu uitzien is de verwachting dat er voor de landbodem geen belemmeringen zijn*. De waterbodem wordt op dit moment nog onderzocht. Ook de partijen grond die buiten de Hedwige klaarliggen om te worden gebruikt in het

	<p>project zijn op dit moment onderzocht. Deze partijen bevatten ook PFAS, maar in dusdanige concentraties dat een groot gedeelte onder voorwaarden toch kan worden gebruikt in de nieuw aan te leggen dijk.</p> <p>Het is momenteel nog te vroeg om te kunnen bepalen wat de gevolgen van Covid-19 zijn voor het Natuurpakket Westerschelde. Het is mogelijk dat het gevolgen kan hebben voor de aspecten organisatie, tijd en geld.</p> <p>Op dit moment is binnen de Meerjarenkostenraming voldoende financiële ruimte gereserveerd voor het opvangen van de in de risicodossiers genoemde risico's.</p> <p>*Het RIVM adviseert momenteel voor alle stoffen uit de PFAS-groep een landelijke achtergrondwaarde van 0,8 ug/kg droge stof. Specifiek voor PFOS adviseert het RIVM een landelijke achtergrondwaarde van 0,9 ug/kg droge stof. De gemeten waarden in de Hedwigepolder voor de landbodem liggen onder deze norm.</p>
	vorige status:

Kwaliteit		<p>Het beoogde effect van het programma NPW is het ontstaan van minimaal 600 hectare estuariene natuur. Na de inrichting van de geplande hectares in de NPW projecten zijn meerdere jaren nodig voor de natuur om zich te ontwikkelen tot de gewenste kwaliteit. De verschillende vormen van inrichting zoals nieuwe buitendijkse natuur, binnendijkse natuur en kwaliteitsverbetering van bestaande natuur leveren een andere natuurkwaliteit op. Zo levert één hectare nieuwe buitendijkse natuur een andere natuurwaarde op dan één hectare binnendijkse natuur. Daarom zijn alle hectares in het programma herijkt op basis van de verwachte natuurwaarde. Met de realisatie van het actuele programma NPW worden 658 herijkte of gewogen hectares estuariene natuur ingericht. Hierdoor wordt een garantiebuffer gecreëerd om bij een tegenvallende natuurontwikkeling toch het beoogde effect van minimaal 600 ha te realiseren.</p> <p>Op dit moment is 117 ha gerealiseerd, is 524 ha in uitvoering en 17 ha in voorbereiding. Een groot deel van de hectares is gekoppeld aan de uitvoering van de werkzaamheden in het Hedwigeproject. De opdracht voor de inrichting van dit gebied is inmiddels definitief gegund. De eerste voorbereidende werkzaamheden zijn in oktober 2019 gestart. Inmiddels zijn de werkzaamheden in volle gang en wordt de eerste aanzet van de hoofdgeul gegraven.</p> <p>Sinds februari 2020 vinden de werkzaamheden bij Bath en Ossensisse plaats. Op 7 november 2019 is hiervoor het contract getekend tussen aannemer Van Oord en Rijkswaterstaat.</p> <p>Voor de gerealiseerde projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek geldt dat het sedimentatieproces conform verwachting goed op gang gekomen is. Voor het Zwin geldt dat het gebied in februari 2019 in werking is getreden en het nog te vroeg is om te bepalen hoe het gebied zich ontwikkelt. De eerste rapportage wordt in december 2021 verwacht.</p>
		vorige status:
Informatie		<p>Binnen het programma is de informatiestroom zowel ambtelijk als bestuurlijk geborgd door diverse overlegstructuren, zowel intern bij de Provincie als extern met LNV.</p>
		vorige status:

Tijd		De Provincie Zeeland heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het Ministerie van LNV op zich genomen. De looptijd van het programma is vastgesteld tot en met 2022 met een nazorgperiode tot en met 2025. Binnen die periode zullen de projecten worden uitgevoerd. Het Rijk heeft op 5 november jl. schriftelijk ingestemd met de Meerjarenkostenraming (MJKR) 2019. In deze brief bevestigt het Ministerie van LNV dat tezamen met de Provincie Zeeland ten behoeve van de Meerjarenkostenraming 2020-2022 afspraken zullen worden gemaakt over een eventuele verlenging van het convenant vanwege de langere looptijd van met name het project Hedwigepolder. Uiterlijk in 2021 worden zo nodig met het Rijk aanvullende afspraken gemaakt over eventuele activiteiten en bestedingen die nog na 2022 plaatsvinden. De aannemer van het Hedwigeproject, heeft in december 2019 aangegeven dat de werkzaamheden na 2022, in de nazorgperiode, worden afgerond. Dit moet met het Ministerie van LNV nader geborgd worden in nadere afspraken.	
		vorige status:	

 geen voortgang bekend

 volgens planning

 dreigt te overschrijden

 planning overschreden

Bijlage uit IPA: IPA-rapportage voortgang projecten Q1 2020

Voortgang projecten

Inmiddels is 117 ha nieuwe estuariene natuur opgeleverd. De overige hectares zijn grotendeels in uitvoering. Alleen Zimmerman is nog in de voorbereidingsfase.

Hieronder wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

1. Hedwigeproject

Het werk voor de inrichting van de Hedwigepolder is in juli 2019 gegund aan de Tijdelijke Handelsvereniging Baggerwerken Decloedt-Jan de Nul-Aertssen en is het contract tussen aannemer en De Vlaamse Waterweg gesloten.

Vanaf november 2019 is de aannemer gestart met het klaarmaken van het gebied voor de graafwerkzaamheden. De definitieve planning wordt bepaald door de groundbalans. Dit kost meer tijd dan verwacht als gevolg van de ontwikkelingen rond PFAS. Inmiddels zijn de werken begin maart 2020 gestart en is de definitieve planning bijna rond. Op 10 december 2019 is een inloop informatiebijeenkomst gehouden voor de omgeving over de start van de werkzaamheden.

De panoramaheuvel is als voorkeursalternatief naar voren gekomen uit een heroverweging van het recreatief medegebruik in de Hedwigepolder. De rijksbouwmeester heeft inmiddels een positief advies gegeven over de realisatie van een panoramaheuvel. Dit advies dient nog schriftelijk bevestigd te worden, waarna de Provincie de planologische procedure (herziening Rijksinpassingsplan) kan voorbereiden, waarna het naar GS gaat. Planning is om in april 2020 een beslisnota in te dienen voor een herziening van het Rijksinpassingsplan voor het aanpassen van het recreatief medegebruik.

Het selectieproces van de toekomstig beheerder van de Hedwigepolder is gestart. Inmiddels is duidelijk dat Het Zeeuwse Landschap als enige geschikte kandidaat is overgebleven. Een eerste oriënterend gesprek heeft plaatsgevonden en nadere afspraken worden uitgewerkt en later verwerkt in een samenwerkingsovereenkomst.

Er wordt momenteel gewerkt aan het op de markt zetten van het veldstation in de Hedwige en de daarbij behorende planologische procedure. Dit wordt samen met HZL voorbereid en uitgevoerd.

Schadeloosstelling

Het definitieve rapport van de deskundigencommissie van de rechtbank Zeeland-West-Brabant inzake de aan partijen toekomende schadeloosstelling voor de onteigening van de Hedwigepolder is op 15 januari jl. door de deskundigencommissie aan de rechtbank opgeleverd. Op 2 maart heeft de rechtbankzitting plaatsgevonden en hebben partijen hun standpunten hieromtrent toegelicht. De rechtbank heeft op 15 april 2020 vonnis gewezen inzake de aan partijen toekomende schadeloosstelling. Het is nog onbekend of er door partijen in cassatie zal worden gegaan bij de Hoge Raad.

2. Uitbreiding Zwin

Met de oplevering van de uitbreiding van het Zwin eind april 2019 is er 12 ha estuariene natuur voor Nederland bijgekomen. Daarnaast is er 10 ha kwaliteitsverbetering gerealiseerd bij het Zwin.

3. Middengebied.

Met de oplevering van het project Perkpolder in juni 2015 is 35 hectare estuariene natuur gereedgekomen. Begin juni 2017 zijn de werkzaamheden aan de strekdammen bij Knuitershoek en Baalhoek (resp. 27 en 33 hectare) afgerond.

Het project Waterdunen omvat de doelen “verbetering en verhoging van de kustveiligheid met innovatie van het toeristisch product” en “de versterking van natuur en landschap”. Binnen het project Waterdunen wordt 173 hectare nieuwe estuariene natuur gerealiseerd die voor 121 ha meetelt in de opgave van het NPW. Op 26 september jl. is de getijdenduiker officieel in gebruik genomen.

Voor de buitendijkse projecten bij Bath en Ossenissee zijn de benodigde vergunningaanvragen ingediend en verleend. Voor de realisatie van deze projecten is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Rijkswaterstaat. Eind oktober 2019 is de aanbesteding definitief gegund aan Van Oord. De start van de uitvoering is in het voorjaar van 2020 en de uitvoering zal ca. twee jaar duren. Voorafgaand aan de start hebben een tweetal informatiebijeenkomsten plaatsgevonden. I.v.m. de nieuwe normering inzake PFAS is aanvullend bodemonderzoek uitgevoerd voor Bath en Ossenissee. De conclusie is dat er geen belemmeringen zijn voor de realisatie van de projecten.

Het project Zimmerman zou ook onderdeel uitmaken van deze aanbesteding. Echter er is met de eigenaar (nog) geen overeenstemming bereikt voor het realiseren van twee strekdammen op zijn buitendijks grondgebied. Inmiddels lopen twee beroepsprocedures ten aanzien van de Wet natuurbeschermingsvergunning en watervergunning. Daarnaast is door Rijkswaterstaat een gedoogplichtprocedure opgestart.

Tot slot wordt op dit moment in overleg met Staatsbosbeheer gekeken naar de mogelijkheid van een pilot schorverjonging bij het Schor van Waarde.

4. Nevenopgaven

Het NPW heeft enkele belangrijke maatschappelijke effecten in de vorm van regionale impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe en de inzet van Landbouw Flankerend Beleid .

4.1. Grenspark Groot Saeftinghe

Er is een Gebiedsagenda opgeleverd voor het Grenspark. Besluitvorming over deze gebiedsagenda en een bijdrage van de provincie in de uitvoeringsagenda is door GS op 26 maart 2019 besloten.

Met de partners is een overleg gestart om te komen tot een samenwerkingsentiteit. De partners zijn Haven van Antwerpen, Agentschap Natuur en Bos, Stichting Het Zeeuwse Landschap, EGTS, gemeente Hulst en Beveren, Natuurpunt, Vlaamse Waterweg, Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en PZ. Deze groep partners worden vergezeld door twee boeren uit Vlaanderen en Oost Zeeuws Vlaanderen. Op deze wijze zijn zowel de landbouw, natuur en de haven van Antwerpen vertegenwoordigd. Met deze groep wordt de vorm van verdere samenwerking verkend die later wordt vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Doel is om de beweging die in het grenspark met de streekhouders is ontstaan voort te zetten. Verder worden de provinciale natuur-, landbouw- en toeristische opgave verbonden met de gebiedsagenda van het grenspark. Zo wordt er gewerkt aan een Kreeken- en Dijkenplan om de natuur- en landbouwopgave met elkaar te verbinden en wordt een circulair grensparkhuisje ontwikkeld.

Verder zijn gestart de uitwerking van de branding- en marketingstrategie. Een logo is al voorgelegd aan de streekhouders, waarna nu het ontwerp van het logo wordt aangepast.

Op het digitale platform van het Grenspark staat steeds actueel de stand van zaken. Zie voor info: www.grenspark-groot-saeftinghe.eu .

4.2. Regionale Impuls gemeente Hulst en gemeente Sluis

Gerealiseerde projecten van de gemeente Hulst zijn onder andere:

- Herinrichting Frans van Waesberghestraat in Hulst;
- Herinrichting Hof te Zandeplein in Kloosterzande;
- Versterk de Vesting;
- Aanleg recreatief fietspad historische spoorbaan;

Nog in uitvoering zijn de projecten in de gemeente Hulst:

- Een uitkijktoren op de grens (Bos van Clinge);
- Promotie en Branding Hulst inclusief Scheldekust.

Voor de Scheldekust wordt heel nauw samengewerkt met het grenspark. Met de bewoners van de nabijgelegen gehuchten/dorpen is een attractieve route uitgewerkt, wat ook een ontwikkelingsroute vormt binnen het ruimtelijkconcept van het Grenspark. Het (concept) plan zou op 9 april bestuurlijk worden gepresenteerd aan de gemeente Hulst, Waterschap, PZ en de Haven van Antwerpen. Door de coronavirus is dit uitgesteld. Verwachting is dat de presentatie van het (concept) plan wordt nu verschoven naar juli.

Voor de gemeente Sluis richten de projecten zich op de kern Retranchement. Het betreft drie projecten waarvoor inmiddels geld vanuit het NPW-budget is toegekend. Het gaat hierbij om de volgende onderdelen:

- Verplaatsing van het dorps huis naar de kerk en een aanbouw;
- Aankleding openbaar gebied (meer zichtbaar maken van de historie van Retranchement);
- Parkeerruimte buiten de kern.

Met uitzondering van het parkeerterrein zijn de andere projecten inmiddels in uitvoering.

4.3. Landbouwflankerend beleid

Een van de nevenopgaven binnen NPW is het Landbouwflankerend Beleid. Hiervoor is een bedrag geraamd van € 13 mln. Hiervan is € 7,7 mln. gereserveerd voor subsidiebijdragen en € 5,3 mln. voor de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil.

In de afgelopen periode heeft de provincie, door het beschikbaar stellen van cofinanciering in het kader van Landbouwflankerend Beleid voor het EU-subsidieprogramma POP-3 voor innovatie en modernisering van Zeeuwse agrarische ondernemingen, het gereserveerde NPW budget beschikbaar gesteld.

Via de Grondbank Zeeland wordt ruilgrond ingezet in combinatie met het instrument kavelruil om een bijdrage te leveren in het verbeteren van de agrarische structuur. Dit vindt plaats in heel Zeeland, maar de focus ligt vooral in Oost Zeeuws-Vlaanderen. De beschikbare voorraad ruilgrond (329 hectare per 1-1-2020) ligt ook grotendeels in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Uiterlijk 2025 dient de grondvoorraad te zijn weggeruild.

5. Monitoring

Nu een aantal projecten is afgerond, een aantal projecten in 2020 zal worden uitgevoerd zal de monitoring een belangrijke plaats gaan innemen. Immers, het is van belang om op te volgen, hoe de natuur zich binnen de projecten gaat ontwikkelen. De projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek worden allen opgevolgd door het Centre of Expertise Delta Technology. De voorlopige resultaten wijzen uit dat de verwachte sedimentatie plaatsvindt.

Nederland heeft op 8 april 2014 aan de Europese Commissie toegezegd een onafhankelijke commissie voor de monitoring op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer van de 600 ha natuurherstel Westerschelde in te stellen. Begin 2018 heeft LNV besloten dat de commissie de minister van LNV van advies zal voorzien.

De monitoringscommissie start haar activiteiten in 2021 tenzij op dat moment nog onvoldoende monitoringsgegevens beschikbaar zijn. De commissie zal bestaan uit drie onafhankelijke (Nederlandse) deskundigen op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer.

Voor het Hedwigeproject is een monitoringsplan opgesteld in het kader van de vergunning Natuurbeschermingswet 1998. Dit is inmiddels goedgekeurd door het Ministerie van LNV. Er wordt op dit moment gemonitord op zoet-zout (T-0). Voor overige aspecten geldt dat monitoring pas mogelijk is na inrichting van de Hedwigepolder. Er is door NIOZ en Universiteit van Antwerpen december 2018 een vegetatiemodel opgeleverd dat de komende jaren zal worden opgevolgd en gevuld zal worden met monitoringsgegevens.